

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی استان اردبیل
دانشکده دندانپزشکی

پایان نامه جهت اخذ درجه دکتراى عمومى رشته دندانپزشكى

عنوان:

بررسی شیوع پوسیدگی دندان در بین دانش آموزان ۶-۱۲ ساله مدارس ابتدائی شهر اردبیل و
ارتباط آن با وضعیت اجتماعى و اقتصادى خانواده در سال تحصیلى ۱۳۹۱ - ۱۳۹۲

استاد راهنما:

خانم دکتر سعیده اصدق

استاد مشاور:

خانم دکتر سارا نور العیونى

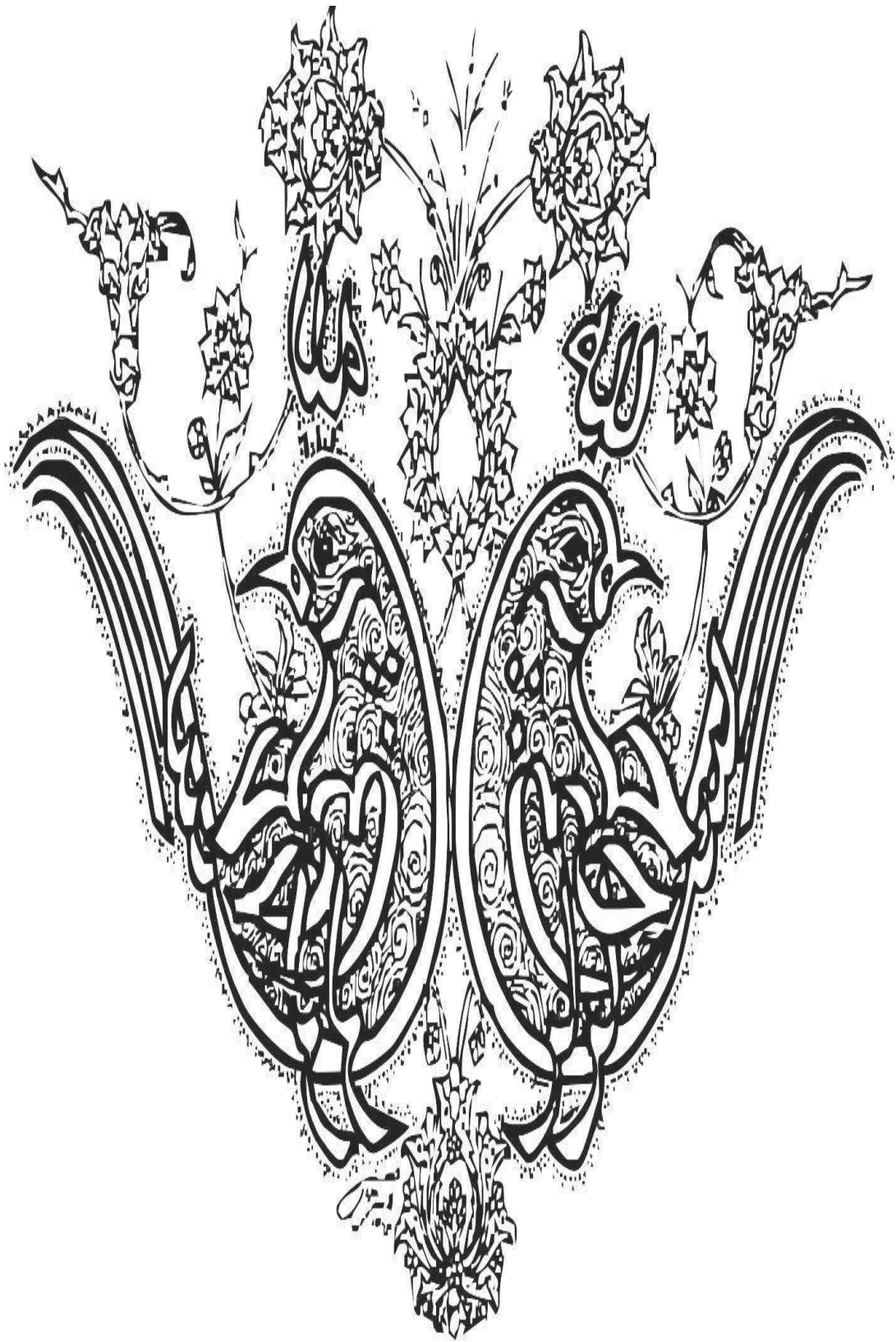
آقای دکتر فیروز امانى

نگارش:

طرلان صادقى مزیدى

تیرماه ۱۳۹۲

شماره پایان نامه: ۰۲

باساس ازسه وجود مقدس:

آنان که ناتوان شدند تا ما به توانایی برسیم...

موباشان سپید شد تا ما رو سفید شویم...

وحاشانه سوختند تا کرامت بخش وجود ما رو بشکند راجان باشند...

پدرانان

مادرانان

استادانان

حالا من یک دنیا بزرگترم 😊

تقدیم به

روح پدر مهربانم که خدایش او را بیاورد

تقدیم به

مادر بزرگوارم سرکار خانم پروین ده بزرگی عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی شیراز که محبت ما و خدا کاریشان، هستی بخش و جودم بوده و در تدوین و تنظیم، گردآوری مطالب و ترجمه و تألیف این پایان نامه کام به کام و دلسوزانه مشاور و راهنمایم بوده است.

تقدیم به

خواهر مهربانم خانم دکتر یاسمین صادقی فریدی و برادران عزیزم آقای دکتر یحیی صادقی فریدی و امیر حمزه صادقی فریدی که در طی سالهای طولانی تحصیلاتم در خارج و داخل کشور، همواره مشوق و مؤید و پشتیبانم بوده اند.

پاس

اکنون که با عنایت و لطف پروردگار توانسته‌ام محارث پایان نامه خویش را به اتمام برسانم لازم است مراتب امتنان و قدردانی خود را از

خانم دکتر سیده اصدق به پاس راهنمایی‌های ارزنده خود

خانم دکتر سارا نورالعیونی و آقای دکتر فیروز امانی به پاس بھاری صمیمانه‌شان

آقای دکتر ابوالفضل باقری ریاست محترم دانشکده دندانپزشکی اردبیل به پاس زحمات بی‌دینشان

آقای دکتر جواد علیانی به پاس دوستی و کمک‌های فراوانشان در طی سال‌های تحصیل

کمال قدردانی و سپاسگزاری را دارم.

بابت صمیمانه از مسئولین محترم آموزش و پرورش کل منطقه و همچنین مسئولین نواحی ۲۱ و مدیران و مربیان بهداشت مدارس ابتدائی و والدین

دانش آموزان که در جمع آوری اطلاعات مربوطه، این جانب را یاری داده‌اند.

در پایان از افرادی که زحمت تایپ و تکثیر و صحافی این رساله را داشته‌اند، به خصوص از کافی نت و خدمات دانشجویی دانشگاه نیز تشکر می‌نمایم.

عنوان: بررسی شیوع پوسیدگی دندان در بین دانش آموزان ۶-۱۲ ساله مدارس ابتدایی شهر اردبیل و ارتباط آن با وضعیت اجتماعی و اقتصادی خانواده در سال تحصیلی ۱۳۹۲ - ۱۳۹۱.

چکیده:

مقدمه: پوسیدگی دندانی شایعترین بیماری مزمن دوران کودکی است. عوامل اجتماعی و اقتصادی باعث افزایش خطر در این بیماری هستند. هدف از این مطالعه تعیین شیوع پوسیدگی دندان در بین دانش آموزان ۶-۱۲ ساله مدارس ابتدایی شهر اردبیل و ارتباط آن با وضعیت اجتماعی و اقتصادی خانواده در سال تحصیلی ۱۳۹۲ - ۱۳۹۱ بوده است.

مواد و روش‌ها: در این مطالعه توصیفی، مقطعی تعداد ۸۴۷ دانش آموزان (۴۴۴ نفر دختر و ۴۰۳ نفر پسر) به صورت تصادفی از مدارس دولتی و غیرانتفاعی انتخاب شدند. معاینه بالینی دانش آموزان جهت تشخیص پوسیدگی براساس معیارهای سازمان بهداشت جهانی که شامل تعیین شاخص‌های **DMFS, DMFT, dmft** و تعیین شیوع پوسیدگی دندان بودند، انجام شدند. معاینه دندان دانش آموزان در زیر نور چراغ قوه با استفاده از سوند، آبسلانگ، دستکش، ماسک و آینه دندانپزشکی صورت گرفت. اطلاعات مربوط به سن و جنس کودک، تعداد فرزندان، میزان تحصیلات والدین و شغل آنها و درآمد خانواده، تکرر مسواک زدن روزانه کودک، معاینه دوره‌ای دندانپزشکی، رژیم غذایی (میان وعده‌های غذایی) به وسیله پرسشنامه جمع‌آوری شدند. داده‌های به دست آمده براساس نرم افزار رایانه‌ای SPSS نسخه ۱۶ و آزمون مجذور کای و **ANOVA** و **T- Terst** مورد بررسی قرار گرفتند. و تفاوت‌ها در هر نقطه با $P < 0.05$ معنی دار تلقی گردیدند.

یافته‌ها: شیوع پوسیدگی دندان به طور کلی ۷۹/۷ درصد که در دندانهای دائمی ۷۱/۱ درصد و در دندانهای شیری ۸۸/۳ درصد در بین دانش آموزان ۶-۱۲ ساله مدارس ابتدایی بوده است. میانگین شاخص‌های **DMFS/DMFT /dmft** به ترتیب 0.1 ± 0.5 و 0.1 ± 0.5 و 0.2 ± 0.6 در دختران و در پسران به ترتیب 0.13 ± 0.3 و 0.1 ± 0.5 و 0.17 ± 0.3 بوده است. همچنین میانگین شاخص‌های **DMFT** و **dmft** به ترتیب 0.2 ± 0.5 و 0.2 ± 0.7 در کودکان ۷ ساله و شاخص میانگین **DMFS** 0.3 ± 0.5 در کودکان ۱۲ ساله مدارس ابتدایی بوده است. مقایسه میانگین شاخص‌های **DMFT** و **dmft** نشان می‌دهد که رابطه معنی‌دار آماری بین آنها با سن و جنس وجود دارد به طوریکه $P = 0.001$ بوده است. همچنین مقایسه میانگین شاخص **DMFS** نشان می‌دهد که رابطه معنی‌دار آماری هم با سن وجود دارد به طوریکه $P = 0.001$ بوده است ولی به لحاظ آماری رابطه معنی‌داری با جنس وجود ندارد به طوریکه $P = 0.67$ است. آنالیز واریانس، **T-Test** و آزمون مجذور کای نشان دادند که رابطه‌ای معنی‌دار بین تحصیلات والدین، شغل پدران، درآمد خانواده، رژیم غذایی (میان وعده‌های غذایی)، دفعات مسواک زدن روزانه کودکان، تعداد خواهر و برادر و ملاقات با دندانپزشک (معاینات دوره‌ای) با شاخص میانگین **DMFT**، **dmft** و **DMFS** وجود دارد.

نتیجه گیری: شیوع پوسیدگی دندان در بین دانش آموزان ۶-۱۲ ساله شهر اردبیل بیشتر از حد استانداردهای جهانی در سال ۲۰۲۰ است. مطالعه حاضر نشان داد که شیوع پوسیدگی دندان در دانش آموزانی که به لحاظ وضعیت اجتماعی و اقتصادی در سطح پائین تری بودند، بسیار بالاتر بوده است. وضعیت اجتماعی و اقتصادی از تعیین کننده‌های قدرتمند قوی در پوسیدگی های دندانی محسوب می‌گردند. بنابراین بهبود در سرویس دهنده‌های خدمات دندانپزشکی، برنامه

ریزی و انجام مواردی از قبیل آموزش، پیشگیری و درمان به منظور سلامت دهان و دندان کودکان در آینده کاملاً ضروری به نظر می‌رسد.

کلید واژه: شیوع پوسیدگی دندان، وضعیت اجتماعی و اقتصادی، شاخص‌های **dmft, DMFT, DMFS**، دانش-آموزان، مدارس ابتدائی، شهر اردبیل .

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
فصل اول : طرح تحقیق	
۱-۱	
مقدمه.....	۱
۱-۱-۱ WHO (سازمان بهداشت جهانی) و پوسیدگی ..	۲
۱-۱-۲ اهداف جهانی سلامت دهان و دندان تا سال ۲۰۲۰ ..	۴
۱-۱-۳ تعاریف پوسیدگی ..	۶
۱-۱-۴ شیوع پوسیدگی .	۷
۱-۱-۵ علل پوسیدگی دندانی.	۷
۱-۱-۶ عوامل موثر بر پوسیدگی دندانی ..	۱۰
۱-۱-۷ طبقه بندی پوسیدگی ..	۱۶
۱-۱-۸ تشخیص پوسیدگی ..	۱۸
۱-۲ بیان مسئله و ضرورت انجام تحقیق ..	۱۸
۱-۳ تعاریف نظری و عملیاتی واژه ها.	۱۹
۱-۴ اهداف تحقیق.	۲۱
۱-۴-۱ اهداف کلی ..	۲۱
۱-۴-۲ اهداف اختصاصی ..	۲۲
۱-۴-۳ اهداف کاربردی ..	۲۲
۱-۴-۴ فرضیات یا سوالات پژوهش ..	۲۲
۱-۵ محدودیت های پژوهش ..	۲۳
فصل دوم : بررسی متون	
۲-۱ مبانی نظری.	۲۴
۲-۱-۱ مقدمه ..	۲۴
۲-۱-۲ شاخص های دندانی جهت بررسی اپیدمیولوژیک پوسیدگی دندانی ..	۲۹
مروری بر مطالعات انجام شده ..	۲۹
فصل سوم : روش پژوهش	

۳-۱	مقدمه	۳۵
۳-۲	نوع پژوهش	۳۵
۳-۳	جامعه پژوهش	۳۶
۳-۴	نمونه پژوهش	۳۷
۳-۵	روش نمونه گیری	۳۷
۳-۶	مشخصات واحد های مورد پژوهش	۳۸
۳-۷	محیط پژوهش	۳۸
۳-۸	روش گرد آوری داده ها	۳۸
۳-۹	ابزار گرد آوری داده ها	۳۹
۳-۱۰	تعیین اعتبار و اعتماد علمی ابزار گرد آوری داده ها	۳۹
۳-۱۱	روش تجزیه و تحلیل داده ها	۴۱
۳-۱۲	ملاحظات اخلاقی	۴۱

فصل چهارم : یافته های پژوهش

۴-۱	مقدمه	۴۲
۴-۲	جداول توصیفی	۴۳
۴-۳	جداول تحلیلی	۶۸
۴-۴	نمودارها	۸۵

فصل پنجم : بحث و نتیجه گیری

۵-۱	بحث و نتیجه گیری	۹۶
۵-۲	نتیجه گیری	۱۰۷
۵-۳	پیشنهادات	۱۰۸
۵-۳-۱	پیشنهاد برای موارد کاربردی در زمینه دندانپزشکی	۱۰۸
۵-۳-۲	پیشنهادات برای پژوهش های بعدی	۱۰۹

منابع

پیوست ها

پیوست شماره ۱ : رضایت نامه

پیوست شماره ۲ : پرسشنامه تحقیق

چکیده انگلیسی

فهرست جداول و نمودارها

جداول

- جدول ۱-۲-۴ توزیع فراوانی مطلق و نسبی سن دانش آموزان مورد پژوهش مدارس ابتدائی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱..... ۴۳
- جدول ۲-۲-۴ توزیع فراوانی مطلق و نسبی جنس دانش آموزان مورد پژوهش مدارس ابتدائی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱..... ۴۴
- جدول ۳-۲-۴ توزیع فراوانی مطلق و نسبی رتبه توکد دانش آموزان مورد پژوهش مدارس ابتدائی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱..... ۴۵
- جدول ۴-۲-۴ توزیع فراوانی مطلق و نسبی تعداد خواهران و برادران دانش آموزان مورد پژوهش مدارس ابتدائی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱..... ۴۶
- جدول ۵-۲-۴ توزیع فراوانی مطلق و نسبی میزان تحصیلات پدران دانش آموزان مورد پژوهش مدارس ابتدائی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱..... ۴۷
- جدول ۶-۲-۴ توزیع فراوانی مطلق و نسبی میزان تحصیلات مادران دانش آموزان مورد پژوهش مدارس ابتدائی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱..... ۴۸
- جدول ۷-۲-۴ توزیع فراوانی مطلق و نسبی شغل پدر دانش آموزان مورد پژوهش مدارس ابتدائی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱..... ۴۹

- جدول ۸-۲-۴: توزیع فراوانی مطلق و نسبی شغل مادران دانش آموزان مورد پژوهش مدارس ابتدائی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱..... ۵۰
- جدول ۹-۲-۴: توزیع فراوانی مطلق و نسبی میزان درآمد خانواده های دانش آموزان مورد پژوهش مدارس ابتدائی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱..... ۵۱
- جدول ۱۰-۲-۴: توزیع فراوانی مطلق و نسبی دفعات مسواک زدن دانش آموزان مورد پژوهش مدارس ابتدائی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱..... ۵۲
- جدول ۱۱-۲-۴: توزیع فراوانی مطلق و نسبی مراجعه به دندانپزشک جهت معاینات دوره ای دانش آموزان مورد پژوهش مدارس ابتدائی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱..... ۵۳
- جدول ۱۲-۲-۴: توزیع فراوانی مطلق و نسبی نوع میان وعده غذایی در بین دانش آموزان مورد پژوهش مدارس ابتدائی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱..... ۵۴
- جدول ۱۳-۲-۴: توزیع فراوانی مطلق و نسبی دفعات مصرف میان وعده غذایی غیرپوسیدگی زا در بین دانش آموزان مورد پژوهش مدارس ابتدائی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱..... ۵۵
- جدول ۱۴-۲-۴: توزیع فراوانی مطلق و نسبی دفعات مصرف میان وعده غذایی پوسیدگی زا در بین دانش آموزان مورد پژوهش مدارس ابتدائی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱..... ۵۶
- جدول ۱۵-۲-۴: توزیع فراوانی مطلق و نسبی دفعات مصرف میان وعده غذایی پوسیدگی زا و غیرپوسیدگی زا در بین دانش آموزان مورد پژوهش مدارس ابتدائی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱..... ۵۷
- جدول ۱۶-۲-۴: توزیع فراوانی مطلق و نسبی نوع علاقمندی به نحوه آموزش صحیح مسواک زدن در بین دانش آموزان مورد پژوهش مدارس ابتدائی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱..... ۵۸

- جدول ۱۷-۲-۴ توزیع فراوانی مطلق و نسبی میزان پوسیدگی دندان های دائمی در بین دانش آموزان مورد پژوهش مدارس ابتدائی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱ .. ۵۹.....
- جدول ۱۸-۲-۴ توزیع فراوانی مطلق و نسبی پوسیدگی سطوح دندان های دائمی فک بالا و پائین دانش آموزان مدارس ابتدائی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱ .. ۶۰.....
- جدول ۱۹-۲-۴ توزیع فراوانی مطلق و نسبی DMFT دندانهای دائمی دانش آموزان مدارس ابتدائی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱ .. ۶۱.....
- جدول ۲۰-۲-۴ توزیع فراوانی مطلق و نسبی DMFS دندانهای دائمی در بین دانش آموزان مدارس ابتدائی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱..... ۶۲.....
- جدول ۲۱-۲-۴ توزیع فراوانی مطلق و نسبی dmft دندانهای شیری دانش آموزان مدارس ابتدائی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱..... ۶۳.....
- جدول ۲۲-۲-۴ توزیع فراوانی مطلق و نسبی نوع میان وعده مصرفی غذائی به تفکیک تحصیلات پدران دانش آموزان مدارس ابتدائی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱ .. ۶۴.....
- جدول ۲۳-۲-۴ توزیع فراوانی مطلق و نسبی نوع میان وعده مصرفی غذائی به تفکیک تحصیلات مادران دانش آموزان مدارس ابتدائی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱ .. ۶۵.....
- جدول ۲۴-۲-۴ توزیع فراوانی مطلق و نسبی میزان شیوع پوسیدگی در دندانهای دائمی به تفکیک سن و جنس در دانش آموزان مدارس ابتدائی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱ .. ۶۶.....
- جدول ۲۵-۲-۴ توزیع فراوانی مطلق و نسبی میزان شیوع پوسیدگی در دندان های شیری به تفکیک سن و جنس در دانش آموزان مدارس ابتدائی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱ .. ۶۷.....

- جدول ۲۶-۳-۴ مقایسه شاخص میانگین dmft، DMFT و DMFS به تفکیک سن دانش آموزان مدارس ابتدائی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱..... ۶۸
- جدول ۲۷-۳-۴: مقایسه شاخص میانگین dmft، DMFT و DMFS به تفکیک جنس دانش آموزان مدارس ابتدائی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱..... ۶۹
- جدول ۲۸-۳-۴ مقایسه شاخص میانگین dmft، DMFT و DMFS به تفکیک نواحی مختلف آموزش و پرورش شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱..... ۷۰
- جدول ۲۹-۳-۴ مقایسه شاخص میانگین dmft، DMFT و DMFS به تفکیک تحصیلات مادران دانش آموزان مدارس ابتدائی شهر اردبیل در سال ۹۲-۱۳۹۱..... ۷۱
- جدول ۳۰-۳-۴ مقایسه شاخص میانگین dmft، DMFT و DMFS به تفکیک تحصیلات پدران دانش آموزان مدارس ابتدائی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱..... ۷۲
- جدول ۳۱-۳-۴ مقایسه شاخص میانگین dmft و DMFT و DMFS به تفکیک میزان درآمد خانواده دانش آموزان مدارس ابتدائی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱..... ۷۳
- جدول ۳۲-۳-۴ مقایسه شاخص میانگین dmft، DMFT و DMFS به تفکیک نوع میان وعده غذائی مصرفی در بین دانش آموزان مدارس ابتدائی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱..... ۷۴
- جدول ۳۳-۳-۴ مقایسه شاخص میانگین dmft و DMFT و DMFS به تفکیک دفعات مصرف میان وعده غذائی (پوسیدگی زا و غیرپوسیدگی زا) در بین دانش آموزان مدارس ابتدائی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱..... ۷۵
- جدول ۳۴-۳-۴ مقایسه شاخص میانگین dmft و DMFT و DMFS به تفکیک دفعات مسواک زدن در بین دانش آموزان مدارس ابتدائی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱..... ۷۶

- جدول ۳-۳۵ مقایسه شاخص میانگین dmft و DMFT و DMFS به تفکیک معاینات دوره ای دندانپزشکی در بین دانش آموزان مدارس ابتدایی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱..... ۷۷
- جدول ۳-۳۶ مقایسه شاخص میانگین dmft و DMFT و DMFS به تفکیک شغل پدران دانش آموزان مدارس ابتدایی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱..... ۷۸
- جدول ۳-۳۷ مقایسه شاخص میانگین dmft و DMFT و DMFS به تفکیک شغل مادران دانش آموزان مدارس ابتدایی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱..... ۷۹
- جدول ۳-۳۸ توزیع فراوانی مطلق و نسبی معاینات دوره ای دندانپزشکی به تفکیک جنس در دانش آموزان مدارس ابتدایی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱..... ۸۰
- جدول ۳-۳۹ توزیع فراوانی مطلق و نسبی دفعات مسواک زدن به تفکیک جنس در دانش آموزان مدارس ابتدایی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱..... ۸۱
- جدول ۳-۴۰ توزیع فراوانی مطلق و نسبی نوع میان وعده مصرفی غذایی به تفکیک جنس در دانش آموزان مدارس ابتدایی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱..... ۸۲
- جدول ۳-۴۱ مقایسه شاخص میانگین dmft و DMFT و DMFS به تفکیک رتبه تولد دانش آموزان مدارس ابتدایی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱..... ۸۳
- جدول ۳-۴۲ مقایسه میانگین dmft و DMFT و DMFS به تفکیک برادران و خواهران دانش آموزان مدارس ابتدایی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱..... ۸۴

نمودارها

- ۱-۴-۴ نمودار میزان پوسیدگی دندان های دائمی در بین دانش آموزان مورد پژوهش مدارس ابتدائی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱..... ۸۵
- ۲-۴-۴ نمودار نوع میان وعده مصرفی غذائی به تفکیک تحصیلات پدران دانش آموزان مدارس ابتدائی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۱۳۹۱-۱۳۹۲..... ۸۶
- ۳-۴-۴ نمودار نوع میان وعده مصرفی غذائی به تفکیک تحصیلات مادران دانش آموزان مدارس ابتدائی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۱۳۹۱-۱۳۹۲..... ۸۷
- ۴-۴-۴ نمودار شیوع پوسیدگی در دندانهای دائمی به تفکیک سن و جنس در دانشآموزان مدارس ابتدائی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱..... ۸۸
- ۵-۴-۴ نمودار شیوع پوسیدگی در دندانهای شیری به تفکیک سن و جنس در دانشآموزان مدارس ابتدائی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۱۳۹۱-۱۳۹۲..... ۸۹
- ۶-۶-۴ نمودار مقایسه شاخص میانگین dmft، DMFT و DMFS به تفکیک سن دانش آموزان مدارس ابتدائی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱..... ۹۰
- ۷-۴-۴ نمودار مقایسه شاخص میانگین dmft، DMFT و DMFS به تفکیک تحصیلات مادران دانش آموزان مدارس ابتدائی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱..... ۹۱
- ۸-۴-۴ نمودار مقایسه شاخص میانگین dmft، DMFT و DMFS به تفکیک تحصیلات پدران دانش آموزان مدارس ابتدائی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱..... ۹۲
- ۹-۴-۴ نمودار مقایسه شاخص میانگین dmft و DMFT و DMFS به تفکیک میزان درآمد خانواده دانش آموزان مدارس ابتدائی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱..... ۹۳

۱۰-۴-۴ نمودار مقایسه شاخص میانگین dmft و DMFT و DMFS به تفکیک دفعات مصرف میان وعده

غذائی (پوسیدگی زا و غیرپوسیدگی زا) در بین دانش آموزان مدارس ابتدائی شهر اردبیل در سال تحصیلی

۱۳۹۱-۹۲..... ۹۴

۱۱-۴-۴ نمودار مقایسه شاخص میانگین dmft و DMFT و DMFS به تفکیک دفعات مسواک زدن در

بین دانش آموزان مدارس ابتدایی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۱۳۹۱-۹۲..... ۹۵

فصل اوّل

طرح تحقیق

۱-۱ مقدمه :

ابتدائی ترین اقدامات پزشکی در حدود ۱۵۰۰۰ سال پیش توسط اقوامی که در نواحی گواتمالا و هندوراس امروزی زندگی می کردند انجام شد. این اقوام با سیمانهایی که از جنس فسفات کلسیم و سنگهای قدیمی بودند، دندانها را ترمیم می کردند(۱).

اولین دندانپزشک در دوران فرمانروائی زوسر^۱ در ۲۶۰۰ سال پیش اقدام به خارج کردن دندانهایی که دچار آبسه بودند کرده است، به این صورت که با ایجاد سوراخهایی در مجاورت این دندانها چرک را خارج می نمود و بدین وسیله بیمار راحت می شد (۲). در مصر باستان هم به علت استفاده از رژیم غذایی نرم پوسیدگی شیوع داشته است(۲). در یونان باستان از زمان ارسطو به بهداشت دهان توجه بیشتری شد. آنها دریافتند که برخی مواد غذایی نرم و شیرین باعث ایجاد پوسیدگی می شود (۱). در عصر اسلام ابوبکر محمدبن زکریای رازی در کتاب الحاوی برگزیده کامل و جالبی از دندانپزشکی اسلامی از قرن هفتم تا قرن نهم میلادی را ذکر کرده است. این شخص مخالف خارج کردن دندانها بود و به درمان آنها اصرار داشت، همچنین ابوعلی سینا بزرگترین پزشک اسلامی در کتاب قانون به راههایی در جهت تسکین درد در دندانهای آبسه ای، غدد بزاقی، سرطانها و ... اشاره کرده است (۳). در عصر حاضر نیز مطالعات زیادی بر روی پوسیدگی انجام گرفته است به طوری که در سال ۱۹۳۴ با مطالعه در

---

¹ -zoser